

Szkolny Program
Profilaktyki
Szkoły Podstawowej im.
Komisji Edukacji Narodowej
w Strzelewie

WPROWADZENIE

Profilaktyka jest chronieniem człowieka w rozwoju przed zagrożeniami i reagowaniem na nie. Jej celem jest ochrona człowieka, dziecka, ucznia, wychowanka przed wszelkimi zakłóceniami rozwoju. Człowiek niedojrzały sam dla siebie może być zagrożeniem. Dlatego prowadzenie dziecka ku dojrzałości jest zarówno wychowaniem, jak i profilaktyką.

Oddziaływanie profilaktyczne ma szczególne znaczenie w odniesieniu do dzieci i młodzieży w okresie dorastania. Jest to faza rozwoju, w czasie której dokonuje się wiele intensywnych, jakościowych zmian w osobowości człowieka. Fazę tę najczęściej charakteryzuje brak integracji. Dlatego jest to czas podatny na zakłócenia i podejmowanie działań ryzykownych.

Czynniki ryzyka to wszystkie elementy (cechy, sytuacje, warunki) zwiększające prawdopodobieństwo pojawienia się niekorzystnych konsekwencji zaburzających prawidłowy rozwój. Należą do nich:

- środowisko społeczne i normy w nim obowiązujące, promujące dane wzorce zachowań
- modelowanie takich zachowań w domu i w szkole
- grupy rówieśnicze i występujące w nich zachowania dysfunkcyjne
- słabe wyniki w nauce
- brak celów życiowych
- dostęp do środków i substancji psychoaktywnych
- wczesna inicjacja w zachowaniach ryzykownych

PODSTAWA PRAWNA

Podstawą prawną do wprowadzenia działań profilaktycznych w ramach szkolnego programu profilaktyki stanowią:

- *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej*
- *Konwencja o Prawach Dziecka*
- *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty*
(Dz. U. 2015, poz 2156 ze zmianami)
- Rozporządzenie MEN w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U 2012 poz 977 ze zmianami)
- Rozporządzenie MEN w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. 2001 nr 61 poz 624 ze zmianami)
- Rozporządzenie MEN w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartościach rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (tekst jednolity Dz U 2014 poz 395)
- Program Ochrony Zdrowia Psychicznego
- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii
- Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV

I. DIAGNOZA ŚRODOWISKA SZKOLNEGO

1. Szkoła Podstawowa im. Komisji Edukacji Narodowej w Strzelewie jest niewielką szkołą, co w połączeniu z przyjaznym i bezpiecznym otoczeniem sprawia, iż stwarzamy naszym uczniom duże poczucie

bezpieczeństwa. Przyczyn zachowań ryzykownych jest jednak wiele. Wszyscy uczniowie naszej szkoły mieszkają na wsi, a zatem dostęp do korzystania z różnych propozycji ośrodków kulturalnych mają utrudniony.

2. Diagnozy środowiska szkolnego dokonano na podstawie ankiet skierowanych do uczniów, obserwacji zachowania uczniów, analizy dokumentacji wychowawców klasowych.
3. Wnioski z badań:
 - a) Najczęściej występującym zjawiskiem spośród zachowań agresywnych jest agresja słowna (przezywanie, wyśmiewanie innych).
 - b) Dużym autorytetem wśród uczniów cieszą się wychowawcy klas i pani dyrektor, do których w sytuacji zagrożenia ze strony rówieśników zwróciłoby się najwięcej uczniów.
 - c) Szkoła jest bezpiecznym miejscem aż dla 94,9% badanych uczniów, a sytuacji agresywnych w porównaniu z ubiegłym rokiem jest coraz mniej.
4. Skutecznej realizacji wniosków sprzyjać będzie współpraca z różnymi instytucjami (Policja, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Komisja ds. zwalczania Problemów Alkoholowych, Opieka Społeczna, Urząd Gminy w Sicienku, Kurator Sądowy) i rodzicami.

II ZAŁOŻENIA DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

Szkolny program profilaktyki uwzględnia treści kształcenia dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów naszego środowiska. Jest on zintegrowany ze Statutem Szkoły, Programem Wychowawczym oraz Szkolnym Zestawem Nauczania i ma na celu:

1. ***Przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym:***

- Doskonalenie i kształcenie umiejętności rozwiązywania problemów oraz radzenia sobie z przejawami przemocy – eliminowanie zachowań agresywnych.
- Wdrażanie do prawidłowego pojmowania norm zachowania przyjętych przez społeczeństwo, w miejscach publicznych oraz w środowisku rodzinnym.
- Dążenie do stworzenia modelu „człowieka szczęśliwego” – wszelkie nałogi są zazwyczaj rekompensatą dyskomfortu psychicznego.

2. Promowanie zdrowego stylu życia:

- Zachęcanie do aktywnego spędzania czasu wolnego. Wspomaganie zdrowia fizycznego i psychicznego poprzez kształcenie umiejętności i nawyków ruchowych.
- Stwarzanie możliwości udziału w zajęciach rekreacyjnych.
- Organizacja czasu wolnego.

3. Kształtowanie ważnych psychologicznie i społecznie umiejętności:

- Rozwijanie umiejętności interpersonalnych, kształcenie umiejętności zachowywania się w różnych sytuacjach, doskonalenie technik asertywnych – umiejętność mówienia NIE.

4. Wzmacnianie poczucia własnej wartości i tożsamości:

- Uczenie świadomego decydowania o sobie i ponoszenia konsekwencji własnych decyzji.
- Wyrabianie poczucia tożsamości i własnej wartości oraz wiary w siebie.

5. Zapobieganie uzależnieniom.

6. Wspieranie czynników chroniących:

- Silna więź z rodzicami.
- Zainteresowanie nauką i własnym rozwojem.
- Praktyki religijne.
- Podtrzymywanie tradycji i kształcenie szacunku dla jej norm.
- Konstruktywna grupa rówieśnicza, autorytety.

III. CELE PROGRAMU PROFILAKTYCZNEGO I SPOSOBY ICH REALIZACJI

Realizacja programu odbywać się będzie w ramach:

1. Zajęć dydaktyczno – wychowawczych i opiekuńczych prowadzonych wychowawców i nauczycieli przedmiotu a także na wycieczkach, spotkaniach oraz imprezach okolicznościowych.
2. Zajęć pozalekcyjnych z dziećmi mających na celu:
 - Możliwość rozwijania przez uczniów własnych zainteresowań.
 - Rozwiązywanie problemów oraz radzenie sobie z przejawami przemocy.
 - Umiejętność otwartego wyrażania myśli, uczuć i przekonań.
3. Poświęcania szczególnej uwagi wychowawcy na wzmocnienie poczucia własnej wartości wychowanka poprzez:
 - Okazanie zainteresowania każdemu wychowankowi.
 - Badanie środowiska domowego oraz indywidualne rozmowy z rodzicami lub opiekunami.
 - Udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów osobistych poruszanych przez wychowanków.
 - Wspólne opracowywanie metod postępowania w sytuacjach konfliktowych.
 - Dzielenie się z rodzicami pozytywnymi uwagami o dziecku.

4. Pedagogizacja rodziców w ramach:
- Zebrań ogólnych.
 - Spotkań z wychowawcami.
 - Korespondencji z rodzicami oraz różnymi członkami społeczności szkolnej i pozaszkolnej.

Cel główny programu profilaktyki:

Celem głównym niniejszego programu profilaktyki jest przygotowanie uczniów do radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi, ułatwiającymi kontakt z innymi ludźmi i radzenie sobie samym ze sobą.

Z uwagi na to, iż do naszej szkoły uczęszczają dzieci w wieku od 6 do 13 lat oraz z przeprowadzonych badań wynika, że większość dzieci nie przejawia postaw dysfunkcji, niniejszy program zatem przygotowany jest dla grupy niskiego ryzyka i stanowić będzie swoistą „szczepionkę”, chroniącą dzieci przed złem i patologią.

CELE SZCZEGÓŁOWE	FORMY I METODY REALIZACJI	ODPOWIEDZIALNOŚĆ	TERMIN	UWAGI
NISKI POZIOM KULTURY OSOBISTEJ				
Kształtowanie nawyków kulturalnego zachowania się.	<ul style="list-style-type: none"> • Pogadanki nauczycieli. • Stosowanie form grzecznościowych. • Apele przypominające o kulturalnym zachowaniu. • Przykład nienagannego zachowania się nauczycieli i innych pracowników szkoły. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wszyscy nauczyciele i pracownicy szkoły 	Cały rok.	
Wdrażanie się do posługiwania się piękną, poprawną polszczyzną.	<ul style="list-style-type: none"> • Lekcje wychowawcze nt. „Kultura słowa”. • Pogadanki. • Pedagogizacja rodziców. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nauczyciele. • Pedagog. 	Cały rok.	
Kształtowanie umiejętności słuchania drugiego człowieka.	<ul style="list-style-type: none"> • Stosowanie metod aktywizujących, wdrażających uczniów do taktownych zachowań w różnych sytuacjach. • Zawieranie kontaktów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nauczyciele 	Cały rok	

CELE SZCZEGÓŁOWE	FORMY I METODY REALIZACJI	ODPOWIEDZIALNOŚĆ	TERMIN	UWAGI
ZABURZONY SYSTEM WARTOŚCI				
Budowa pozytywnego obrazu własnej osoby.	<ul style="list-style-type: none"> • Program profilaktyczny „Spójrz inaczej” i socjoterapeutyczny. • Indywidualne rozmowy z nauczycielem, pedagogiem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wychowawcy • Pedagog 	Cały rok.	
Uświadomienie swoich mocnych i słabych stron.	<ul style="list-style-type: none"> • Program wychowawczo – profilaktyczny i socjoterapeutyczny. • Rozmowy indywidualne, dyskusje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wychowawcy 	Cały rok.	
Nabywanie umiejętności wykorzystywania mocnych i słabych stron.	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjazdy, imprezy okolicznościowe, akademie. • Konkursy, zawody sportowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nauczyciele organizatorzy imprez 	Cały rok	
Rozwijanie wyobraźni i kreatywności.	<ul style="list-style-type: none"> • Prace twórcze • Zajęcia pozalekcyjne (teatralne, informatyczne, działalność drużyny harcerskiej i gromady zuchowej, plastyczne, sportowe). • Występy artystyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nauczyciele nauczania zintegrowanego i wychowania przedszkolnego, poloniści, plastycy, nauczyciele wychowania fizycznego, informatyki • Instruktor ZHP 	Cały rok	

CELE SZCZEGÓŁOWE	FORMY I METODY REALIZACJI	ODPOWIEDZIALNOŚĆ	TERMIN	UWAGI
KONIECZNOŚĆ DBANIA O ZDROWIE WŁASNE I INNYCH				
Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za własne zdrowie i postawę ciała.	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie sprzętu szkolnego do wzrostu uczniów. • Stosowanie przerw śródlekcyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dyrektor • Nauczyciele 	Wrzesień	
Kształtowanie nawyków zdrowego stylu życia.	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjazdy na basen, kuligi, wycieczki rowerowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wychowawcy 	Według grafiku	
Uświadomienie rodzicom zagrożeń wynikających z wad postawy.	<ul style="list-style-type: none"> • Przeprowadzenie zajęć otwartych dla rodziców, ukazujących sposoby zapobiegania i korekcji wad postawy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nauczyciel gimnastyki korekcyjnej 	Raz w roku	
Korygowanie wad postawy.	<ul style="list-style-type: none"> • Zajęcia gimnastyki korekcyjnej. • Konsultacja z lekarzem, pielęgniarką. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nauczyciel wychowania fizycznego, gimnastyki korekcyjnej. • Pielęgniarka 	Cały rok	
Uwrażliwienie uczniów na skutki różnych niebezpiecznych sytuacji.	<ul style="list-style-type: none"> • Pogadanki • Program „Spójrz inaczej”, program socjoterapeutyczny. • Spotkania z policjantem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wychowawcy 	Cały rok	
Bezpieczna droga do szkoły.	<ul style="list-style-type: none"> • Poznanie pięciu zasad bezpiecznego przechodzenia przez jezdnię. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nauczyciele nauczania zintegrowanego, 	Cały rok	

		nauczyciele techniki.		
Ostrożność w kontaktach z nieznajomymi.	<ul style="list-style-type: none"> Pogadanki dotyczące ostrożności w kontaktach z nieznajomymi rówieśnikami i dorosłymi oraz uwrażliwiający na niebezpieczeństwa tkwiący w życiu społecznym. 	<ul style="list-style-type: none"> Nauczyciele 	Cały rok	
Bezpieczne ferie i wakacje.	<ul style="list-style-type: none"> Rozmowy nt. bezpiecznego wypoczynku podczas ferii zimowych i wakacji 	<ul style="list-style-type: none"> Wychowawcy 	2 razy w roku	
Zdrowe odżywianie.	<ul style="list-style-type: none"> Pogadanki nt. zdrowego odżywiania. 	<ul style="list-style-type: none"> Wychowawcy Pielęgniarka 	Według grafiku	

CELE SZCZEGÓŁOWE	FORMY I METODY REALIZACJI	ODPOWIEDZIALNOŚĆ	TERMIN	UWAGI
-------------------------	----------------------------------	-------------------------	---------------	--------------

PRZEMOC FIZYCZNA I SŁOWNA				
Ograniczenie zjawiska agresji wśród uczniów	<ul style="list-style-type: none"> Warsztaty prowadzone przez psychologów, pedagogów. 	<ul style="list-style-type: none"> Pedagog. 	Cały rok.	
Poprawa bezpieczeństwa uczniów.	<ul style="list-style-type: none"> Dyżury nauczycieli na korytarzach. Spotkania z policjantem. Indywidualne porady udzielane przez wychowawców. 	<ul style="list-style-type: none"> Wychowawcy klas Pedagog Dyżurujący nauczyciele 	Cały rok.	
Zapoznanie uczniów i rodziców ze skutkami karnymi stosowania przemocy.	<ul style="list-style-type: none"> Spotkanie z policjantem, dyrektorem szkoły, pedagogiem. Apele porządkowe. 	<ul style="list-style-type: none"> Pedagog Dyrektor Wychowawcy 	Początek roku szkolnego	
Świadomy i odpowiedzialny wybór ofert medialnych.	<ul style="list-style-type: none"> Dyskusja uczniów klas IV – VI nt. „Negatywne i pozytywne działanie mediów”. Spotkanie uczniów i rodziców z psychologiem, informatykiem. 	<ul style="list-style-type: none"> Wychowawcy Pedagog Informatyk 	Raz w roku	

CELE SZCZEGÓŁOWE	FORMY I METODY	ODPOWIEDZIALNOŚĆ	TERMIN	UWAGI
-------------------------	-----------------------	-------------------------	---------------	--------------

REALIZACJI				
NISZCZENIE MIENIA SPOŁECZNEGO I WŁASNOŚCI KOLEGÓW				
Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za wspólne dobro. Uświadomienie konsekwencji i odpowiedzialności za niszczone mienie.	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie i przestrzeganie regulaminów pracowni. • Pogadanki na temat poszanowania cudzej własności i mienia publicznego. • Ponoszenie odpowiedzialności za zniszczone mienie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dyrektor • Nauczyciele • Pracownicy szkoły 	Cały rok.	

CELE SZCZEGÓŁOWE	FORMY I METODY REALIZACJI	ODPOWIEDZIALNOŚĆ	TERMIN	UWAGI
KONTAKT Z PAPIEROSAMI, ALKOHOLEM I NARKOTYKAMI				
Wykształcenie asertywnych postaw zachowania uczniów.	<ul style="list-style-type: none"> • Pogadanki nt. szkodliwości palenia tytoniu, spożywania alkoholu i zażywania narkotyków. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wychowawcy • Nauczyciele 	Raz w roku	
Dostarczanie wiedzy o konsekwencjach stosowania używek.	<ul style="list-style-type: none"> • Program profilaktyczno – wychowawczy „Spójrz inaczej”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nauczyciele 	Cały rok.	

IV. OBOWIĄZKI OSÓB ODPOWIEDZIALNYCH ZA REALIZACJĘ PROGRAMU PROFILAKTYKI

Obowiązki dyrektora:

1. Pozyskuje Radę Rodziców do realizacji programu profilaktycznego.
2. Dąży do integracji grona pedagogicznego, Rady Rodziców, Samorządu Uczniowskiego i ich współpracy w procesie profilaktyki.
3. Zna osoby i instytucje (z adresami i telefonami) pracującymi na rzecz dzieci i rodziny.
4. Planuje rady szkoleniowe z zakresu profilaktyki.
5. Analizuje możliwości szkoły w dziedzinie realizacji programu.
6. Ustala zasady postępowania w przypadku występowania problemów uzależnienia i nieprzestrzegania statutu (współpraca z gronem pedagogicznym, pedagogiem, specjalistami spoza szkoły).
7. Kontroluje realizację programu profilaktyki w szkole i dba o właściwy podział obowiązków w jego ramach oraz o systematyczne dokumentowanie jego realizacji (wpis w dziennikach wychowawcy, pedagoga).
8. Zna przepisy prawne dotyczące działalności profilaktyki szkoły.
9. Nie lekceważy sygnałów o potrzebie pomocy uczniom.
10. Aprobuję alternatywne formy spędzania czasu wolnego i mobilizuje nauczycieli oraz uczniów.
11. Promuje nauczycieli doskonalących się w zakresie wychowania i profilaktyki.
12. Sprzyja pozytywnym relacjom nauczyciel – uczeń, między uczniami oraz nauczyciel – rodzic.

Obowiązki pedagoga szkolnego:

1. Przygotowuje i opracowuje program profilaktyczny szkoły. Dbą o jego ewaluację.
2. Prowadzi diagnozę zagrożeń młodzieży w środowisku szkolnym i poza nim.
3. Informuje Radę Pedagogiczną o sytuacji wychowawczej w szkole i zagrożeniach oraz problemach młodzieży.
4. Prowadzi pedagogizację rodziców.
5. Prowadzi warsztaty i spotkania.
6. Zaprasza ekspertów spoza szkoły na zajęcia, spotkania i warsztaty.
7. Dbą o promocję zdrowego życia, alternatywne formy spędzania czasu wolnego.
8. Nie lekceważy sygnałów o potrzebie pomocy uczniom.
9. Współpracuje z instytucjami pracującymi na rzecz rodziny i dzieci.
10. Rozpoznaje potrzeby ekonomiczne uczniów.
11. Propaguje treści i programy profilaktyczne.
12. Jest liderem w zakresie profilaktyki w szkole.
13. Systematycznie doskonali się w zakresie wychowania i profilaktyki oraz pomocy uczniom.
14. Współpracuje z rodzicami poprzez:
 - a) indywidualne spotkania i porady
 - b) zajęcia pedagogizacji rodziców
 - c) informowanie o możliwościach uzyskania pomocy specjalistycznej

Obowiązki nauczycieli (wychowawców):

1. Poszerzają wiedzę na temat zagrożeń młodzieży, zasad komunikacji i rozwiązywania problemów.
2. Znają bardzo dobrze plan profilaktyki szkoły i uwzględniają go w swoich przedmiotach, planach wychowawcy klasy.
3. Zapoznają uczniów klasy i rodziców z zamierzeniami profilaktycznymi na dany rok.
4. Uczestniczą w radach szkoleniowych dotyczących zagrożeń młodzieży.
5. Starają się wprowadzać programy profilaktyczne dla uczniów i rodziców.
6. Uważnie obserwują swoich uczniów i reagują na pierwsze niepokojące objawy.
7. Znają środowisko rodzinne uczniów.
8. Utrzymują stały kontakt z rodzicami, pedagogiem i informują ich o wynikach nauce i sytuacji wychowawczej (palenie, agresywne zachowanie, oceny niedostateczne).
9. Prowadzą „pedagogizację” rodziców i „wciągają ich” do realizacji programu profilaktycznego.
10. Działają zgodnie z Kodeksem Praw Ucznia, z Konwencją o Prawach Dziecka.
11. Współpracują z pedagogiem.
12. Dostarczają wzorców do konstruktywnego stylu życia.
13. Pozyskują uczniów i rodziców do uczestnictwa w działaniach profilaktycznych.
14. Utrzymują osobowe relacje z uczniami (poprzez konsultacje, indywidualne rozmowy, organizację pomocy koleżeńskiej w nauce).

Obowiązki rodziców:

1. Uczestniczą we wszystkich spotkaniach organizowanych przez szkołę.
2. Reagują na każde wezwanie do szkoły.
3. Znają program wychowawczy i profilaktyki szkoły i wyrażają o nim swoje opinie.
4. Zdobywają wiedzę na temat potrzeb dzieci, zagrożeń wieku dojrzewania i sposobów przeciwdziałania im.
5. Dostarczają wzorów konstruktywnego stylu życia dzieciom.
6. Uczestniczą w pedagogizacji i programach profilaktycznych skierowanych do rodziców.
7. Włączają się aktywnie w życie klasy poprzez:
 - a. udział w realizacji godzin wychowawczych
 - b. udział w imprezach kulturalnych i wycieczkach klasowych
 - c. pomoc wychowawcy w prowadzeniu klasy
8. Dbają o dobry kontakt z dzieckiem.

Opracowany program będzie realizowany w ciągu trzech lat.

Szkolny program profilaktyczny będzie poddany ewaluacji na zakończenie każdego roku szkolnego poprzez:

- diagnozę wybranych obszarów

Podstawową formą ewaluacji będą:

- ankiety skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców
- obserwacja
- wywiad, rozmowa
- obserwacje prowadzone przez dyrekcje szkoły
- monitoring
- analiza zeszytów uwag

Wnioski z ewaluacji będą przedstawione Radzie Pedagogicznej, a planowane zmiany zatwierdzane uchwałą, po wcześniejszym zaopiniowaniu przez Radę Pedagogiczną, Radę Rodziców i Samorząd Uczniowski.